Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 19ης Δεκεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό – Διάθεση – Άρθρο 4 – Δικαίωμα διανομής – Ανάλωση – Ηλεκτρονικά βιβλία – Ψηφιακή αγορά για "μεταχειρισμένα" ηλεκτρονικά βιβλία»

Στην υπόθεση C-263/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης, Κάτω Χώρες) με απόφαση της 28ης Μαρτίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 16 Απριλίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

Nederlands Uitgeversond,

Groep Algemene Uitgevers

κατά

Tom Kabinet Internet BV,

Tom Kabinet Holding BV,

Tom Kabinet Uitgeverij BV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, R. Silva de Lapuerta, Αντιπρόεδρο, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Βηλαρά, P. G. Xuereb, L. S. Rossi και I. Jarukaitis, προέδρους τμήματος, E. Juhász, M. Ilešič (εισηγητή), J. Malenovský, K. Λυκούργο και N. Piçarra, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: M. Ferreira, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 2ας Απριλίου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι Nederlands Uitgeversverbond και Groep Algemene Uitgevers, εκπροσωπούμενες από τους C. A. Alberdingk Thijm, C. F. M. de Vries και S. C. van Velze, advocaten,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

– οι Tom Kabinet Internet BV, Tom Kabinet Holding BV και Tom Kabinet Uitgeverij BV, εκπροσωπούμενες από τους T. C. J. A. van Engelen και G. C. Leander, advocaten,

– η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους J.-C. Halleux και M. Jacobs,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vláčil,

– η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις P. Ngo και S. Wolff καθώς και από τον J. Nymann-Lindegren,

– η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Hellmann, U. Bartl, J. Möller και T. Henze,

– η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους A. Rubio González και A. Sampol Pucurull,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους D. Colas και D. Segoin,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τον F. De Luca, avvocato dello Stato,

– η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes, M. Figueiredo και T. Rendas,

– η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τον S. Brandon και τη Z. Lavery, με τη συνδρομή του N. Saunders, QC,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda καθώς και από τους A. Nijenhuis και F. Wilman,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 2, του άρθρου 4, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Nederlands Uitgeversond (στο εξής: NUV) και της Groep Algemene Uitgevers (στο εξής: GAU), αφενός, και της Tom Kabinet Internet BV (στο εξής: Tom Kabinet), της Tom Kabinet Holding BV και της Tom Kabinet Uitgeverij BV, αφετέρου, σχετικά με την παροχή διαδικτυακής υπηρεσίας συνιστάμενης σε ψηφιακή αγορά για «μεταχειρισμένα» ηλεκτρονικά βιβλία.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

3 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) συνήψε στη Γενεύη, στις 20 Δεκεμβρίου 1996, τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: Συνθήκη του ΠΟΔΙ) η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2000/278/ΕΚ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ 2000, L 89, σ. 6), και τέθηκε σε ισχύ, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, στις 14 Μαρτίου 2010 (ΕΕ 2010, L 32, σ. 1).

4 Το άρθρο 6 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ, με τίτλο «Δικαίωμα διανομής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν τη διάθεση στο κοινό του πρωτοτύπου και των αντιτύπων των έργων τους μέσω πώλησης ή άλλης μεταβίβασης της κυριότητας.»

5 Το άρθρο 8 της συνθήκης αυτής, το οποίο τιτλοφορείται «Δικαίωμα παρουσίασης στο κοινό», προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 11, παράγραφος 1 σημείο 2, του άρθρου 11α, παράγραφος 1 σημεία 1 και 2, του άρθρου 11β, παράγραφος 1 σημείο 2, του άρθρου 14, παράγραφος 1 σημείο 2 και του άρθρου 14α, παράγραφος 1 της σύμβασης της Βέρνης, οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν κάθε παρουσίαση των έργων τους στο κοινό, με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, περιλαμβανομένης της διάθεσης στο κοινό των έργων τους κατά τρόπο ώστε τα μέλη του κοινού να μπορούν να έχουν πρόσβαση σ' αυτά από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής επιλογής τους.»

6 Κατά τη διπλωματική διάσκεψη της 20ής Δεκεμβρίου 1996, τα συμβαλλόμενα μέρη προέβησαν σε κοινές δηλώσεις σχετικά με τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ για την πνευματική ιδιοκτησία (στο εξής: κοινές δηλώσεις).

7 Οι κοινές δηλώσεις που αφορούν τα άρθρα 6 και 7 της εν λόγω συνθήκης έχουν ως εξής:

«Οι εκφράσεις "αντίτυπα" και "πρωτότυπα και αντίτυπα" σε σχέση με το δικαίωμα διανομής και το δικαίωμα μίσθωσης που προβλέπονται στα εν λόγω άρθρα αναφέρονται αποκλειστικά στα υλικά ενσωματωμένα αντίτυπα τα οποία μπορούν να τεθούν σε κυκλοφορία ως ενσώματα αντικείμενα.»

Το δίκαιο της Ένωσης.

Η οδηγία 2001/29

8 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2, 4, 5, 9, 10, 15, 23 έως 25, 28 και 29 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κέρκυρας, στις 24 και 25 Ιουνίου 1994, επισήμανε την αναγκαιότητα ενός γενικού και ευέλικτου νομικού πλαισίου σε κοινοτικό επίπεδο που θα ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρώπη τούτο απαιτεί, κυρίως, την ύπαρξη εσωτερικής αγοράς για τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες έχει ήδη θεσπισθεί ή προωθείται προς θέσπιση σημαντική κοινοτική νομοθεσία για τη διαμόρφωση του εν λόγω ρυθμιστικού πλαισίου το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα διαδραματίζουν σημαντικό

ρόλο στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι προστατεύουν και προωθούν το σχεδιασμό και την εμπορία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τη δημιουργία και εκμετάλλευση του δημιουργικού περιεχομένου τους.

[…]

(4) Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, αυξάνοντας την ασφάλεια του δικαίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, θα ενθαρρύνει τη διενέργεια σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής των δικτύων, και θα οδηγήσει με τη σειρά της στην ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όσον αφορά τόσο τη διάθεση του περιεχομένου των έργων και την πληροφορική, όσο και γενικότερα ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών και πολιτιστικών κλάδων αυτό θα συμβάλει στη διατήρηση θέσεων απασχόλησης και στη δημιουργία νέων.

(5) Χάρη στις τεχνολογικές εξελίξεις οι φορείς δημιουργίας, παραγωγής και εκμετάλλευσης των έργων έχουν πολλαπλασιαστεί και διαφοροποιηθεί αν και δεν χρειάζονται νέες έννοιες για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, οι ισχύοντες κανόνες σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα θα πρέπει να προσαρμοστούν και να συμπληρωθούν ώστε να ανταποκρίνονται δεόντως στην οικονομική πραγματικότητα, όπως η εμφάνιση νέων μορφών εκμετάλλευσης.

[…]

(9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία η προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα ως εκ τούτου, η πνευματική ιδιοκτησία έχει αναγνωρισθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ιδιοκτησίας.

(10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες οι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι "κατ' αίτησιν" υπηρεσίες, είναι σημαντικές χρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

[…]

(15) Η διπλωματική διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Διανοητικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΔΙ) τον Δεκέμβριο του 1996, κατέληξε στην έγκριση δύο νέων συνθηκών, της "συνθήκης του ΠΟΔΙ για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας" και της "συνθήκης του ΠΟΔΙ για τις ερμηνείες και εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα", που αφορούν την προστασία των δημιουργών και την προστασία των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών και των παραγωγών φωνογραφημάτων αντίστοιχα […] η παρούσα οδηγία συμβάλλει επίσης στην εκπλήρωση ορισμένων από τις νέες αυτές διεθνείς υποχρεώσεις.

[…]

(23) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις.

(24) Το δικαίωμα διάθεσης στο κοινό προστατευομένων αντικειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2 θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτει όλες τις πράξεις διάθεσης των προστατευομένων αντικειμένων σε κοινό, το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται η πράξη διάθεσης, και ότι δεν καλύπτει άλλες πράξεις.

(25) Η ανασφάλεια δικαίου περί τη φύση και το επίπεδο της προστασίας των πράξεων "κατ' αίτησιν" μετάδοσης έργων που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού και των αντικειμένων που προστατεύονται από τα συγγενικά δικαιώματα μέσω δικτύων θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με διακοινοτικώς εναρμονισμένη προστασία θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι όλοι οι αναγνωριζόμενοι από την οδηγία δικαιούχοι θα πρέπει να έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να διαθέτουν στο κοινό έργα που προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού ή άλλα αντικείμενα μέσω "κατ' αίτησιν" μεταδόσεων με διαλογική μορφή οι εν λόγω μεταδόσεις χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι το κοινό δύναται να έχει πρόσβαση σε αυτές από τόπο και χρόνο που επιλέγει ατομικώς.

[…]

(28) Η προστασία του δικαιώματος του δημιουργού βάσει της παρούσας οδηγίας περιλαμβάνει το αποκλειστικό δικαίωμα ελέγχου της διανομής έργων που ενσωματώνονται σε υλικό φορέα η πρώτη πώληση στην Κοινότητα του πρωτοτύπου του έργου ή των αντιγράφων του από τον φορέα του δικαιώματος ή με τη συναίνεσή του επιφέρει ανάλωση του δικαιώματος ελέγχου της μεταπώλησής τους στην Κοινότητα το δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να αναλώνεται όταν το πρωτότυπο ή τα αντίγραφά του πωλούνται από το δικαιούχο ή με τη συναίνεσή του εκτός Κοινότητας με βάση την οδηγία 92/100/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 1992, σχετικά με το δικαίωμα εκμισθώσεως, το δικαίωμα δανεισμού και ορισμένα δικαιώματα συγγενικά προς την πνευματική ιδιοκτησία στον τομέα των προϊόντων της διανοίας (ΕΕ 1992, L 346, σ. 61)], οι δημιουργοί έχουν δικαίωμα εκμίσθωσης και δανεισμού το δικαίωμα διανομής που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις σχετικά με τα δικαιώματα εκμίσθωσης και δανεισμού που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο I της εν λόγω οδηγίας.

(29) Στην περίπτωση των υπηρεσιών, και ιδιαίτερα των υπηρεσιών ανοικτής γραμμής, ζήτημα ανάλωσης δεν τίθεται τούτο ισχύει επίσης για την υλική αντιγραφή ενός έργου ή άλλου παρόμοιου αντικειμένου που πραγματοποιεί ο χρήστης της εν λόγω υπηρεσίας με τη συγκατάθεση του δικαιούχου συνεπώς, το ίδιο ισχύει για την εκμίσθωση και το δανεισμό πρωτοτύπου και αντιγράφων έργου ή άλλου παρόμοιου αντικειμένου που συνιστούν υπηρεσίες εκ φύσεως σε αντίθεση με τα CD-ROM ή τα CD-I, όπου η πνευματική ιδιοκτησία ενσωματώνεται σε υλικό φορέα, δηλαδή σε εμπόρευμα, κάθε υπηρεσία ανοικτής γραμμής αποτελεί στην πραγματικότητα ενέργεια για την οποία θα πρέπει να ζητείται άδεια, όταν έτσι ορίζει το δικαίωμα του δημιουργού ή το συγγενικό δικαίωμα.»

9 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους·

[…]».

10 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων αντικειμένων στο κοινό», ορίζει στις παραγράφους 1 και 3 τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

[…]

3. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν αναλώνονται με οιαδήποτε πράξη παρουσίασης ή διάθεσης στο κοινό, με την έννοια του παρόντος άρθρου.»

11 Το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα διανομής», έχει ως εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς, όσον αφορά το πρωτότυπο ή αντίγραφο των έργων τους, το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή άλλως.

2. Το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου εντός της Κοινότητας αναλώνεται μόνο εάν η πρώτη πώληση ή η κατ' άλλον τρόπο πρώτη μεταβίβαση της κυριότητας του έργου αυτού εντός της Κοινότητας πραγματοποιείται από το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.»

12 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29, με τίτλο «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», ορίζει στην παράγραφό του 1:

«Οι αναφερόμενες στο άρθρο 2 προσωρινές πράξεις αναπαραγωγής, οι οποίες είναι μεταβατικές ή παρεπόμενες και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα μιας τεχνολογικής μεθόδου, έχουν δε ως αποκλειστικό σκοπό να επιτρέψουν:

α) την εντός δικτύου μετάδοση μεταξύ τρίτων μέσω διαμεσολαβητή, ή

β) η νόμιμη χρήση

ενός έργου ή άλλου προστατευομένου αντικειμένου και οι οποίες δεν έχουν καμία ανεξάρτητη οικονομική σημασία, εξαιρούνται από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2.»

Η οδηγία 2009/24/ΕΚ

13 Το άρθρο 4 της οδηγίας 2009/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2009, για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών (ΕΕ 2009, L 111, σ. 16), το οποίο επιγράφεται «Πράξεις εξαρτώμενες από προηγούμενη άδεια του δικαιούχου», ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των άρθρων 5 και 6, στα αποκλειστικά δικαιώματα του δικαιούχου κατά την έννοια του άρθρου 2 περιλαμβάνεται το δικαίωμα να πραγματοποιεί ή να παρέχει άδεια για:

[…]

γ) οποιαδήποτε μορφή διανομής στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της εκμίσθωσης, του πρωτότυπου προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή ή των αντιγράφων του.

2. Η πρώτη πώληση στην Κοινότητα αντιγράφου ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή από τον δικαιούχο του ή με τη συγκατάθεσή του, εξαντλεί το δικαίωμα διανομής του αντιγράφου αυτού εντός της Κοινότητας, εξαιρουμένου του δικαιώματος ελέγχου της περαιτέρω εκμίσθωσης του προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή ή αντιγράφου του.»

Το ολλανδικό δίκαιο

14 Το άρθρο 1 του Auteurswet (νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας), της 23ης Σεπτεμβρίου 1912, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών στη διαφορά της κύριας δίκης (στο εξής: νόμος περί πνευματικής ιδιοκτησίας), ορίζει τα εξής:

«Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας είναι το αποκλειστικό δικαίωμα του δημιουργού ενός λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου, ή όσων έλκουν δικαίωμα από αυτόν, να δημοσιοποιεί το έργο και να το αναπαράγει, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που ο νόμος προβλέπει.»

15 Το άρθρο 12, παράγραφος 1, του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας ορίζει τα εξής:

«Ως παρουσίαση λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου στο κοινό νοείται:

1°. η παρουσίαση στο κοινό αντιγράφου ολόκληρου του έργου ή μέρους αυτού·

[…]».

16 Το άρθρο 12b του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«Εφόσον ένα αντίγραφο λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου τεθεί σε κυκλοφορία με μεταβίβαση της κυριότητας για πρώτη φορά σε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλου συμβαλλόμενου στη Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο κράτους (ΕΟΧ) από τον δημιουργό του ή από όσους έλκουν δικαιώματα από αυτόν ή με τη συγκατάθεσή του, η θέση σε κυκλοφορία του εν λόγω αντιγράφου υπό άλλη μορφή, εξαιρουμένης της ενοικίασης ή του δανεισμού, δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.»

17 Το άρθρο 13 του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής:

«Ως αναπαραγωγή λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου νοείται η μετάφραση, η μουσική σύνθεση, η κινηματογράφηση ή η θεατρική διασκευή και, εν γένει, κάθε προσαρμογή ή αναπαραγωγή, ολική ή μερική, υπό τροποποιημένη μορφή, η οποία δεν πρέπει να θεωρείται ως πρωτότυπο έργο.»

18 Το άρθρο 13a του ίδιου νόμου ορίζει τα εξής:

«Δεν αποτελούν πράξεις αναπαραγωγής λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου οι προσωρινές πράξεις αναπαραγωγής οι οποίες είναι μεταβατικές ή παρεπόμενες και αποτελούν αναπόσπαστο και ουσιώδες μέρος μιας τεχνολογικής μεθόδου της οποίας μοναδικός σκοπός είναι να καταστήσει δυνατή

a) την εντός δικτύου μετάδοση μεταξύ τρίτων μέσω διαμεσολαβητή, ή

b) τη νόμιμη χρήση του έργου

και η οποία δεν έχει ανεξάρτητη οικονομική σημασία.»

19 Το άρθρο 16b, παράγραφος 1, του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας ορίζει τα εξής:

«Δεν θεωρείται προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικού, επιστημονικού ή καλλιτεχνικού έργου η αναπαραγωγή που περιορίζεται σε ορισμένα αντίτυπα και χρησιμεύει μόνο για την ιδιωτική άσκηση, τη μελέτη ή τη χρήση από το φυσικό πρόσωπο το οποίο προβαίνει στην αναπαραγωγή ελλείψει οποιασδήποτε εμπορικής σκοπιμότητας, άμεσης ή έμμεσης, ή το οποίο δίδει την εντολή της αναπαραγωγής αποκλειστικώς για τις ανάγκες του.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

20 Οι NUV και GAU, ενώσεις που έχουν ως σκοπό την προάσπιση των συμφερόντων των Ολλανδών εκδοτών, έχουν εξουσιοδοτηθεί από διάφορους εκδότες να διασφαλίζουν την προστασία και τον σεβασμό των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας που τους έχουν μεταβιβασθεί από τους δικαιούχους μέσω αποκλειστικών αδειών εκμετάλλευσης.

21 Η Tom Kabinet Holding είναι η μοναδική μέτοχος της Tom Kabinet Uitgeverij, εκδοτικής εταιρίας βιβλίων, ηλεκτρονικών βιβλίων και βάσεων δεδομένων, καθώς και της Tom Kabinet. Η τελευταία αυτή εταιρία διαχειρίζεται έναν ιστότοπο στον οποίο, στις 24 Ιουνίου 2014, εγκαινίασε μια διαδικτυακή υπηρεσία η οποία συνίσταται στη λειτουργία ψηφιακής αγοράς για «μεταχειρισμένα» ηλεκτρονικά βιβλία.

22 Την 1η Ιουλίου 2014, οι NUV και η GAU υπέβαλαν, βάσει του νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων κατά της Tom Kabinet, της Tom Kabinet Holding και της Tom Kabinet Uitgeverij ενώπιον του δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων του rechtbank Amsterdam (πρωτοδικείου Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες), σχετικά με την εν λόγω διαδικτυακή υπηρεσία. Το rechtbank Amsterdam (πρωτοδικείο Άμστερνταμ) απέρριψε την αίτησή τους καθόσον, κατά την άποψή του, η ύπαρξη προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν πιθανολογήθηκε επαρκώς, εκ πρώτης όψεως.

23 Οι NUV και GAU άσκησαν έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Gerechtshof te Amsterdam (εφετείου Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες), το οποίο, με απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2015, επικύρωσε την ως άνω απόφαση, απαγορεύοντας ταυτόχρονα στην Tom Kabinet την παροχή διαδικτυακής υπηρεσίας πωλήσεως παρανόμως μεταφορτωθέντων ηλεκτρονικών βιβλίων. Δεν ασκήθηκε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής.

24 Από τις 8 Ιουνίου 2015, η Tom Kabinet τροποποίησε τις υπηρεσίες που προσέφερε κατά το παρελθόν και τις αντικατέστησε με την «Tom Leesclub» (λέσχη αναγνώσεως της Tom, στο εξής: λέσχη αναγνώσεως), στο πλαίσιο της οποίας η Tom Kabinet εμπορεύεται ηλεκτρονικά βιβλία. Η λέσχη αναγνώσεως προτείνει στα μέλη της, έναντι καταβολής χρηματικού ποσού, «μεταχειρισμένα» ηλεκτρονικά βιβλία τα οποία είτε αγοράστηκαν από την Tom Kabinet είτε δωρίσθηκαν σε αυτήν από τα μέλη της λέσχης. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, τα εν λόγω μέλη οφείλουν να παράσχουν τον σύνδεσμο μεταφορτώσεως του οικείου βιβλίου και να δηλώσουν ότι δεν διατηρούν αντίγραφό του. Η Tom Kabinet μεταφορτώνει εν συνεχεία το ηλεκτρονικό βιβλίο από τον ιστότοπο του εμπόρου και θέτει επ' αυτού το δικό της ψηφιακό υδατογράφημα, βάσει του οποίου μπορεί να πιστοποιηθεί ότι πρόκειται για νομίμως αποκτηθέν αντίτυπο.

25 Αρχικώς, τα ηλεκτρονικά βιβλία που ήσαν διαθέσιμα μέσω της λέσχης αναγνώσεως μπορούσαν να αγορασθούν στην πάγια τιμή των 1,75 ευρώ ανά βιβλίο. Μετά την πληρωμή, το μέλος μπορούσε να μεταφορτώσει το ηλεκτρονικό βιβλίο από τον ιστότοπο της Tom Kabinet και να το μεταπωλήσει εν συνεχεία σε αυτήν. Το κάθε μέλος κατέβαλλε μηνιαία συνδρομή ύψους 3,99 ευρώ. Για κάθε δωριζόμενο ηλεκτρονικό βιβλίο τα μέλη δικαιούνταν έκπτωση 0,99 ευρώ επί της συνδρομής του επόμενου μήνα.

26 Από τις 18 Νοεμβρίου 2015 δεν απαιτείται από τα μέλη της λέσχης αναγνώσεως να καταβάλλουν μηνιαία συνδρομή. Αφενός, η τιμή εκάστου ηλεκτρονικού βιβλίου ορίζεται πλέον στα 2 ευρώ. Αφετέρου, τα μέλη της λέσχης αναγνώσεως χρειάζονται επίσης ορισμένες «πιστωτικές μονάδες» προκειμένου να είναι σε θέση να αποκτήσουν ηλεκτρονικό βιβλίο στο πλαίσιο της λέσχης αναγνώσεως, οι δε πιστωτικές αυτές μονάδες μπορούν να ληφθούν παρέχοντας σε αυτήν, είτε έναντι ανταλλάγματος είτε δωρεάν, ένα ηλεκτρονικό βιβλίο. Τέτοιες πιστωτικές μονάδες μπορούν επίσης να αγοραστούν κατά την παραγγελία.

27 Οι NUV και GAU άσκησαν αγωγή ενώπιον του rechtbank Den Haag (πρωτοδικείου Χάγης, Κάτω Χώρες), με αίτημα να απαγορευθεί στην Tom Kabinet, στην Tom Kabinet Holding και στην Tom Kabinet Uitgeverij, επ' απειλή χρηματικής ποινής, η προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής δημιουργίας των μελών τους μέσω της διαθέσεως ή της αναπαραγωγής ηλεκτρονικών βιβλίων. Ειδικότερα, φρονούν ότι η Tom Kabinet προβαίνει, στο πλαίσιο της λέσχης αναγνώσεως, σε μη επιτρεπόμενη παρουσίαση ηλεκτρονικών βιβλίων στο κοινό.

28 Το αιτούν δικαστήριο, με παρεμπίπτουσα απόφασή του της 12ης Ιουλίου 2017, έκρινε ότι τα επίμαχα ηλεκτρονικά βιβλία πρέπει να χαρακτηριστούν ως έργα, κατά την έννοια της οδηγίας 2001/29, και ότι η προσφορά της Tom Kabinet, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν συνιστά παρουσίαση στο κοινό των έργων αυτών κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της προαναφερθείσας οδηγίας.

29 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, ωστόσο, ότι δεν είναι προφανής η απάντηση στα ερωτήματα, πρώτον, αν η έναντι αντιτίμου διάθεση εξ αποστάσεως, μέσω μεταφορτώσεως, ηλεκτρονικού βιβλίου προς χρήση για απεριόριστο χρόνο δύναται να αποτελεί πράξη διανομής κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 και, δεύτερον, αν το δικαίωμα διανομής μπορεί, ως εκ τούτου, να αναλωθεί, υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής. Επίσης, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν ο κάτοχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί, σε περίπτωση μεταπωλήσεως ηλεκτρονικού βιβλίου, να αντιταχθεί βάσει του άρθρου 2 της εν λόγω οδηγίας στις πράξεις αναπαραγωγής που είναι απαραίτητες για τη μεταξύ μεταγενέστερων αγοραστών νόμιμη μεταβίβαση του αντιτύπου επί του οποίου, ενδεχομένως, έχει αναλωθεί το δικαίωμα διανομής. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου μέχρι σήμερα.

30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το rechtbank Den Haag (πρωτοδικείο Χάγης) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας [2001/29] την έννοια ότι η "διανομή [του πρωτοτύπου ή αντιγράφου των έργων τους] στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή άλλως", κατά τα οριζόμενα στη διάταξη αυτή, περιλαμβάνει επίσης τη διάθεση προς χρήση, εξ αποστάσεως μέσω μεταφορτώσεως, για απεριόριστο χρονικό διάστημα ηλεκτρονικών βιβλίων (ήτοι ψηφιακών αντιγράφων βιβλίων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού) έναντι της καταβολής τιμήματος μέσω του οποίου ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού λαμβάνει αμοιβή αντίστοιχη της οικονομικής αξίας του αντιγράφου του έργου που του ανήκει;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, έχει αναλωθεί εντός της Ένωσης το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας [2001/29], όταν η πρώτη πώληση ή κατ' άλλον τρόπο μεταβίβαση του έργου αυτού, στην οποία περιλαμβάνεται επίσης η διάθεση προς χρήση, εξ αποστάσεως μέσω μεταφορτώσεως, για απεριόριστο χρονικό διάστημα ηλεκτρονικών βιβλίων (ήτοι ψηφιακών αντιγράφων βιβλίων προστατευόμενων από το δικαίωμα του δημιουργού) έναντι της καταβολής τιμήματος μέσω του οποίου ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού λαμβάνει αμοιβή αντίστοιχη της οικονομικής αξίας του αντιγράφου του έργου που του ανήκει, πραγματοποιείται στην Ένωση από τον κάτοχο του δικαιώματος ή με τη συγκατάθεσή του;

3) Έχει το άρθρο 2 της οδηγίας [2001/29] την έννοια ότι η μεταβίβαση μεταξύ διαδοχικών αποκτώντων ενός νομίμως αποκτηθέντος αντιτύπου ως προς το οποίο το δικαίωμα διανομής έχει αναλωθεί εμπεριέχει συγκατάθεση για τις διαλαμβανόμενες στο άρθρο αυτό πράξεις αναπαραγωγής, στο μέτρο κατά το οποίο οι εν λόγω πράξεις αναπαραγωγής είναι αναγκαίες για τη νόμιμη χρήση του αντιτύπου αυτού και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποιες προϋποθέσεις ισχύουν συναφώς;

4) Έχει το άρθρο 5 της οδηγίας [2001/29] την έννοια ότι ο κάτοχος του δικαιώματος του δημιουργού δεν μπορεί πλέον να αντιταχθεί στις αναγκαίες για τη μεταβίβαση μεταξύ διαδοχικών αποκτώντων πράξεις αναπαραγωγής του νομίμως αποκτηθέντος αντιτύπου ως προς το οποίο το δικαίωμα διανομής έχει αναλωθεί και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, ποιες προϋποθέσεις ισχύουν συναφώς;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

31 Υπενθυμίζεται εκ προοιμίου ότι, στο πλαίσιο της διαδικασίας συνεργασίας μεταξύ των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου την οποία θεσπίζει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο απόκειται να δώσει στο εθνικό δικαστήριο χρήσιμη απάντηση η οποία να του παρέχει τη δυνατότητα επιλύσεως της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί. Υπό το πρίσμα αυτό, το Δικαστήριο μπορεί να αναδιατυπώσει, εφόσον είναι αναγκαίο, τα ερωτήματα που του έχουν υποβληθεί. Συγκεκριμένα, αποστολή του Δικαστηρίου είναι η ερμηνεία όλων των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης που τα εθνικά δικαστήρια έχουν ανάγκη προκειμένου να αποφαίνονται επί των διαφορών των οποίων επιλαμβάνονται, ακόμη και όταν τα ερωτήματα που τα εθνικά δικαστήρια υποβάλλουν δεν περιέχουν ρητή αναφορά στις εν λόγω διατάξεις (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

32 Προς τούτο, το Δικαστήριο δύναται να αντλήσει από το σύνολο των παρασχεθέντων από το εθνικό δικαστήριο στοιχείων και, ιδίως, από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής εκείνα τα στοιχεία του δικαίου της Ένωσης τα οποία χρήζουν ερμηνείας, λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της διαφοράς (απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

33 Εν προκειμένω, μολονότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η φράση «διανομή [του πρωτοτύπου ή αντίγραφου των έργων των δημιουργών] στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή άλλως» του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 καλύπτει «τη διάθεση προς χρήση, εξ αποστάσεως μέσω μεταφορτώσεως, για απεριόριστο χρονικό διάστημα, ηλεκτρονικών βιβλίων […] έναντι της καταβολής τιμήματος», εντούτοις από το σκεπτικό της αποφάσεως περί παραπομπής προκύπτει ότι με το ερώτημα ζητείται να διευκρινισθεί, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, κατά πόσον η παροχή μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ενός ηλεκτρονικού βιβλίου αποτελεί πράξη διανομής κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, ή αν μια τέτοια παροχή εμπίπτει στην έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής. Βάσει της απαντήσεως στο ερώτημα αυτό, θα κριθεί στη διαφορά της κύριας δίκης το ζήτημα αν μια τέτοια παροχή υπόκειται στον κανόνα αναλώσεως του δικαιώματος διανομής ο οποίος προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας ή εάν, αντιθέτως, δεν εμπίπτει στον κανόνα αυτόν, όπως τούτο ρητώς προβλέπεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας όσον αφορά το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό.

34 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, το πρώτο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να αναδιατυπωθεί υπό την έννοια ότι, με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η παροχή μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ηλεκτρονικού βιβλίου εμπίπτει στην έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 ή στην έννοια της «διανομής στο κοινό» του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

35 Όπως προκύπτει από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, οι δημιουργοί έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

36 Το δε άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής προβλέπει ότι οι δημιουργοί έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, όσον αφορά το πρωτότυπο ή αντίγραφο των έργων τους, τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή, μέσω πωλήσεως ή άλλως, το δε δικαίωμα αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 4, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας, αναλώνεται σε περίπτωση πρώτης πωλήσεως ή κατ' άλλον τρόπο μεταβιβάσεως της κυριότητας του πρωτοτύπου ή αντιγράφου του έργου αυτού εντός της Ένωσης από τον δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.

37 Ούτε οι διατάξεις αυτές ούτε κάποια άλλη διάταξη της οδηγίας 2001/29 καθιστούν δυνατό, με βάση το γράμμα τους και μόνον, να προσδιορισθεί αν η παροχή μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ηλεκτρονικού βιβλίου συνιστά παρουσίαση στο κοινό, και ιδίως διάθεση στο κοινό ενός έργου κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτό όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος, ή πράξη διανομής κατά την έννοια της οδηγίας αυτής.

38 Κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης επιβάλλεται η συνεκτίμηση όχι μόνον του γράμματός της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, καθώς και των σκοπών που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, του ιστορικού της θεσπίσεώς της (πρβλ. αποφάσεις της 20ής Δεκεμβρίου 2017, Acacia και D'Amato, C-397/16 και C-435/16, EU:C:2017:992, σκέψη 31 καθώς και της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εξάλλου, οι ρυθμίσεις του δικαίου της Ένωσης πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου, ιδίως όταν σκοπός τους είναι η εκτέλεση διεθνών συμφωνιών που έχει συνομολογήσει η Ένωση (αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 35, της 13ης Μαΐου 2015, Dimensione Direct Sales και Labianca, C-516/13, EU:C:2015:315, σκέψη 23, και της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033, σκέψη 20 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

39 Πρώτον, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 15 της οδηγίας 2001/29, η οδηγία αυτή αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην εκπλήρωση ορισμένων από τις υποχρεώσεις που υπέχει η Ένωση από τη Συνθήκη του ΠΟΔΙ. Συνεπώς, οι έννοιες της «παρουσίασης στο κοινό» και της «διανομής στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, και του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής αντιστοίχως, πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να ερμηνεύονται συμφώνως προς τους ορισμούς που διατυπώνονται στο άρθρο 8 και στο άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης του ΠΟΔΙ αντιστοίχως (πρβλ. αποφάσεις της 17ης Απριλίου 2008, Peek & Cloppenburg, C-456/06, EU:C:2008:232, σκέψη 31, καθώς και της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033, σκέψη 21 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40 Συναφώς, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της Συνθήκης του ΠΟΔΙ ορίζει το δικαίωμα διανομής ως το αποκλειστικό δικαίωμα των δημιουργών να επιτρέπουν τη διάθεση στο κοινό του πρωτοτύπου και των αντιτύπων των έργων τους μέσω πωλήσεως ή άλλης μεταβιβάσεως της κυριότητας. Πάντως, από το ίδιο το κείμενο των κοινών δηλώσεων σχετικά με τα άρθρα 6 και 7 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ προκύπτει ότι «οι εκφράσεις "αντίτυπα" και "πρωτότυπα και αντίτυπα" σε σχέση με το δικαίωμα διανομής και το δικαίωμα μίσθωσης που προβλέπονται στα εν λόγω άρθρα αναφέρονται

αποκλειστικά στα υλικά ενσωματωμένα αντίτυπα τα οποία μπορούν να τεθούν σε κυκλοφορία ως ενσώματα αντικείμενα», οπότε το άρθρο 6, παράγραφος 1, δεν είναι δυνατόν να καλύπτει τη διανομή άυλων έργων όπως τα ηλεκτρονικά βιβλία.

41 Η αιτιολογική έκθεση της προτάσεως οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εναρμόνιση ορισμένων θεμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών, της 10ης Δεκεμβρίου 1997 [COM(97) 628 τελικό, στο εξής: πρόταση οδηγίας], από την οποία προήλθε η οδηγία 2001/29, αποτελεί προέκταση της διαπιστώσεως αυτής. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι η φράση «περιλαμβανομένης της διάθεσης στο κοινό των έργων [των δημιουργών] κατά τρόπο ώστε τα μέλη του κοινού να μπορούν να έχουν πρόσβαση σ' αυτά από τον τόπο και κατά το χρόνο της ατομικής επιλογής τους», που περιλαμβάνεται στο άρθρο 8 της Συνθήκης του ΠΟΔΙ και επαναλαμβάνεται κατ' ουσίαν στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, απηχεί την πρόταση που είχε γίνει επί του σημείου αυτού από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα κράτη μέλη της κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, και αφορά τις «δραστηριότητες με διαλογική μορφή».

42 Δεύτερον, στην ίδια αιτιολογική έκθεση της προτάσεως οδηγίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογράμμισε επίσης ότι η πρόταση αυτή «αντιπρο[σώπευε] μια ευκαιρία για να εναρμονισθεί κατά συνεκτικό τρόπο η ηλεκτρονική διανομή και η υλική διανομή προστατευόμενου υλικού και για να διαχωριστούν σαφώς η μία από την άλλη».

43 Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή επισήμανε ότι η κατ' αίτησιν μετάδοση με διαλογική μορφή συνιστούσε μια νέα μορφή εκμεταλλεύσεως της πνευματικής ιδιοκτησίας, για την οποία τα κράτη μέλη είχαν τη γνώμη ότι έπρεπε να καλύπτεται από το δικαίωμα ελέγχου της παρουσιάσεως στο κοινό, διευκρινίζοντας συγχρόνως ότι γινόταν εν γένει δεκτό ότι το δικαίωμα διανομής, το οποίο έχει εφαρμογή αποκλειστικώς στη διανομή υλικών αντιγράφων, δεν καλύπτει μια τέτοια μετάδοση.

44 Πάντοτε στην εν λόγω αιτιολογική έκθεση, η Επιτροπή προσέθεσε ότι η φράση «παρουσίαση στο κοινό» ενός έργου καλύπτει τις κατ' αίτησιν πράξεις μεταδόσεως με διαλογική μορφή, επιβεβαιώνοντας ως εκ τούτου ότι το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό είναι το κρίσιμο δικαίωμα και όταν περισσότερα, άσχετα μεταξύ τους πρόσωπα, μέλη του κοινού, δύνανται να έχουν ατομικά πρόσβαση, από διαφορετικούς τόπους και σε διαφορετικά χρονικά σημεία, σε έργο το οποίο είναι προσιτό στο κοινό σε ιστότοπο, ενώ διευκρινίζει ότι το δικαίωμα αυτό καλύπτει κάθε παρουσίαση «πλην της διανομής υλικών αντιγράφων», δεδομένου ότι τα υλικά αντίγραφα που μπορούν να τεθούν σε κυκλοφορία ως ενσώματα αντικείμενα εμπίπτουν στο δικαίωμα διανομής.

45 Επομένως, από την ίδια την αιτιολογική έκθεση προκύπτει ότι η πρόθεση του νομοθέτη, στο στάδιο της πρότασης οδηγίας, ήταν να μην εμπίπτει οποιαδήποτε άλλη παρουσίαση έργου στο κοινό, πλην της διανομής υλικών αντιγράφων του, στην έννοια της «διανομής στο κοινό» του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, αλλά στην έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

46 Τρίτον, επισημαίνεται ότι η ερμηνεία αυτή επιρρωννύεται τόσο από τον σκοπό της οδηγίας, όπως διατυπώνεται στο προοίμιό της, καθώς και όσο από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας.

47 Συγκεκριμένα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 2 και 5 της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι η οδηγία αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός γενικού και ευέλικτου πλαισίου στο επίπεδο της Ένωσης που θα ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και στην προσαρμογή και τη συμπλήρωση των ισχυόντων κανόνων περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων ώστε να ληφθεί υπόψη η τεχνολογική εξέλιξη, χάρη στην οποία εμφανίστηκαν νέες μορφές εκμεταλλεύσεως των προστατευόμενων έργων (απόφαση της 24 Νοεμβρίου 2011, Circul Globus București, C-283/10, EU:C:2011:772, σκέψη 38).

48 Περαιτέρω, από τις αιτιολογικές σκέψεις 4, 9 και 10 της ίδιας οδηγίας προκύπτει ότι πρωταρχικός σκοπός της είναι η καθιέρωση υψηλού επιπέδου προστασίας υπέρ των δημιουργών και η διασφάλιση εύλογης αμοιβής για τη χρήση των έργων τους, ιδίως στην περίπτωση παρουσιάσεως στο κοινό (πρβλ. απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, σκέψη 14 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Για να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός αυτός, η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» πρέπει, όπως τονίζει και η αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 2001/29, να ερμηνεύεται υπό ευρεία έννοια, ως καλύπτουσα κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσιάσεως και, ως εκ τούτου, κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής (πρβλ. αποφάσεις της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 36, καθώς και της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Svensson κ.λπ., C-466/12, EU:C:2014:76, σκέψη 17 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

50 Η αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας αυτής προσθέτει ότι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από την εν λόγω οδηγία έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να θέτουν τα έργα τους στη διάθεση του κοινού μέσω κατ' αίτησιν μεταδόσεων με διαλογική μορφή, οι δε μεταδόσεις αυτές χαρακτηρίζονται από το γεγονός ότι το κοινό δύναται να έχει πρόσβαση σε αυτές από τόπο και χρόνο που επιλέγει ατομικώς.

51 Εξάλλου, οι αιτιολογικές σκέψεις 28 και 29 της οδηγίας 2001/29, σχετικά με το δικαίωμα διανομής, διαλαμβάνουν, αντιστοίχως, ότι το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει το αποκλειστικό δικαίωμα ελέγχου της «της διανομής έργων που ενσωματώνονται σε υλικό φορέα» και ότι το ζήτημα της αναλώσεως του δικαιώματος δεν τίθεται στην περίπτωση των υπηρεσιών, και ιδιαίτερα των υπηρεσιών ανοικτής γραμμής, με τη διευκρίνιση ότι, σε αντίθεση με τα CD-ROM ή τα CD-I, όπου η πνευματική ιδιοκτησία ενσωματώνεται σε υλικό φορέα, ήτοι σε εμπόρευμα, κάθε υπηρεσία ανοικτής γραμμής αποτελεί στην πραγματικότητα ενέργεια για την οποία θα πρέπει να ζητείται άδεια, όταν έτσι ορίζει το δικαίωμα του δημιουργού ή το συγγενικό δικαίωμα.

52 Τέταρτον, η ερμηνεία του δικαιώματος διανομής του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 υπό την έννοια ότι το δικαίωμα αυτό ισχύει μόνο για τη διανομή έργων που ενσωματώνονται σε υλικό φορέα απορρέει επίσης από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, σε σχέση με την ανάλωση του δικαιώματος αυτού, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι ο νομοθέτης της Ένωσης, χρησιμοποιώντας στην αιτιολογική σκέψη 28 της εν λόγω οδηγίας τους όρους «υλικό αγαθό» και «το αντικείμενο αυτό» θέλησε να αφήσει στους δημιουργούς τον έλεγχο της πρώτης κυκλοφορίας στην αγορά της Ένωσης κάθε υλικού αντικειμένου το οποίο ενσωματώνει την πνευματική τους δημιουργία (απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2015, Art & Allposters International, C-419/13, EU:C:2015:27, σκέψη 37).

53 Βεβαίως, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί, όσον αφορά την ανάλωση του δικαιώματος διανομής των αντιγράφων προγραμμάτων ηλεκτρονικού υπολογιστή στην οποία αναφέρεται το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2009/24, ότι δεν προκύπτει από τη διάταξη αυτή ότι η εν λόγω ανάλωση περιορίζεται αποκλειστικώς και μόνο στα αντίγραφα προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών που ενσωματώνονται σε υλικό φορέα δεδομένων, αλλά ότι, αντιθέτως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η συγκεκριμένη διάταξη, καθόσον κάνει λόγο, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, για «πώληση ενός αντιγράφου προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή», δεν καθιερώνει διάκριση των αντιγράφων ανάλογα με την υλική ή άυλη μορφή τους (απόφαση της 3ης Ιουλίου 2012, UsedSoft, C-128/11, EU:C:2012:407, σκέψη 55).

54 Εντούτοις, όπως ορθώς επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο και υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 67 των προτάσεών του, ένα ηλεκτρονικό βιβλίο δεν αποτελεί πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή, οπότε δεν τυγχάνουν εφαρμογής στην περίπτωσή του οι ειδικές διατάξεις της οδηγίας 2009/24.

55 Συναφώς, αφενός, όπως ρητώς επισήμανε το Δικαστήριο στις σκέψεις 51 και 56 της αποφάσεως της 3ης Ιουλίου 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407), η οδηγία 2009/24, που αφορά ειδικώς την προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών, συνιστά lex specialis σε σχέση προς την οδηγία 2001/29. Από δε τις σχετικές διατάξεις της οδηγίας 2009/24 προκύπτει σαφώς η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να εξομοιώσει, στο πλαίσιο της παρεχόμενης από την οδηγία 2009/24 προστασίας, τα υλικά και τα άυλα αντίγραφα των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, με αποτέλεσμα η ανάλωση του δικαιώματος διανομής που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2009/24 να αφορά το σύνολο των αντιγράφων αυτών (πρβλ. απόφαση της 3ης Ιουλίου 2012, UsedSoft, C-128/11, EU:C:2012:407, σκέψεις 58 και 59).

56 Αντιθέτως, βούληση του νομοθέτη της Ένωσης κατά τη θέσπιση της οδηγίας 2001/29 δεν ήταν μια τέτοιου είδους εξομοίωση των υλικών και άυλων αντιγράφων των έργων που προστατεύονται βάσει των σχετικών διατάξεων της οδηγίας αυτής. Πράγματι, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 42 της παρούσας αποφάσεως, από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της προκύπτει η βούληση σαφούς διακρίσεως μεταξύ της ηλεκτρονικής διανομής και της υλικής διανομής προστατευόμενων περιεχομένων.

57 Αφετέρου, το Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 61 της αποφάσεως της 3ης Ιουλίου 2012, UsedSoft (C-128/11, EU:C:2012:407), ότι, από οικονομικής απόψεως, η πώληση προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή επί υλικού φορέα και η πώληση προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή μέσω μεταφορτώσεως από το Διαδίκτυο είναι παρεμφερείς, δεδομένου ότι η διαδικτυακή μετάδοση είναι το λειτουργικό ισοδύναμο της παραδόσεως ενός υλικού φορέα, οπότε η ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 2009/24 υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως δικαιολογεί την παρόμοια μεταχείριση των δύο αυτών τρόπων μεταδόσεως.

58 Εντούτοις, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η παροχή ενός βιβλίου επί υλικού φορέα και η παροχή ενός ηλεκτρονικού βιβλίου είναι ισοδύναμες από οικονομικής και λειτουργικής απόψεως. Πράγματι, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 89 των προτάσεών του, τα άυλα ψηφιακά αντίγραφα, αντιθέτως προς τα βιβλία σε υλικό φορέα, δεν φθείρονται με τη χρήση, οπότε τα μεταχειρισμένα αντίγραφα υποκαθιστούν πλήρως τα καινούργια αντίγραφα. Επιπλέον, οι ανταλλαγές των αντιγράφων αυτών δεν απαιτούν ούτε προσπάθεια ούτε πρόσθετα έξοδα, οπότε μια παράλληλη αγορά μεταχειρισμένων έργων ενδέχεται να θίγει το συμφέρον των δικαιούχων να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τα έργα τους κατά τρόπο πολύ σημαντικότερο απ' ό,τι η αγορά για μεταχειρισμένα ενσώματα αντικείμενα, κατά παράβαση του σκοπού που υπενθυμίζεται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως.

59 Ακόμη και στην περίπτωση που γινόταν δεκτό ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο αποτελεί ένα σύνθετο υλικό (πρβλ. απόφαση της 23ης Ιανουαρίου 2014, Nintendo κ.λπ., C-355/12, EU:C:2014:25, σκέψη 23), το οποίο περιλαμβάνει τόσο ένα προστατευόμενο έργο όσο και ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή που μπορεί να τύχει της προστασίας της οδηγίας 2009/24, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ένα τέτοιο πρόγραμμα έχει μόνον παρακολουθηματικό χαρακτήρα σε σχέση προς το έργο που περιέχεται σε ένα τέτοιο βιβλίο. Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 67 των προτάσεών του, ένα ηλεκτρονικό βιβλίο προστατεύεται λόγω του περιεχομένου του, το οποίο, επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ως το ουσιώδες στοιχείο του, οπότε το γεγονός ότι ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί να αποτελεί μέρος ηλεκτρονικού βιβλίου προκειμένου να καταστήσει δυνατή την ανάγνωσή του δεν συνεπάγεται την εφαρμογή τέτοιων ειδικών διατάξεων.

60 Το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ακόμη ότι η παροχή ηλεκτρονικού βιβλίου, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην κύρια δίκη, δεν πληροί τις προϋποθέσεις που έχει θέσει το Δικαστήριο προκειμένου να χαρακτηρισθεί ως παρουσίαση στο κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, αφενός, ότι, ελλείψει παρουσιάσεως του ίδιου του περιεχομένου του προστατευόμενου έργου στην προσφορά προς πώληση του ηλεκτρονικού βιβλίου στην πλατφόρμα της λέσχης αναγνώσεως, δεν μπορεί να γίνει λόγος για πράξη παρουσιάσεως. Αφετέρου, δεν υφίσταται κοινό, δεδομένου ότι το ηλεκτρονικό βιβλίο τίθεται μόνο στη διάθεση ενός και μόνον μέλους της λέσχης αναγνώσεως.

61 Συναφώς, από το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 προκύπτει ότι η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» απαρτίζεται από δύο σωρευτικά στοιχεία, ήτοι μια πράξη παρουσιάσεως του έργου και την παρουσίαση του έργου αυτού σε κοινό (απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 24 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

62 Όσον αφορά, πρώτον, το ζήτημα εάν μια παροχή ηλεκτρονικού βιβλίου όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συνιστά πράξη παρουσιάσεως κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, πρέπει να επισημανθεί, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως, ότι η έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» της διατάξεως αυτής καλύπτει κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση έργου σε κοινό που δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσιάσεως, με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα.

63 Περαιτέρω, όσον αφορά την έννοια της φράσεως «να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό» η οποία χρησιμοποιείται στην ίδια διάταξη και εντάσσεται στην ευρύτερη έννοια της «παρουσίασης στο κοινό», το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι μια πράξη, για να χαρακτηρισθεί ως πράξη με την οποία ένα έργο καθίσταται προσιτό στο κοινό, πρέπει να πληροί σωρευτικώς τις δύο προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στη διάταξη αυτή, ήτοι να παρέχει τη δυνατότητα στο ενδιαφερόμενο κοινό να αποκτά πρόσβαση στο επίμαχο προστατευόμενο αντικείμενο όπου και όταν επιλέγει το ίδιο (πρβλ. απόφαση της 26ης Μαρτίου 2015, C More Entertainment, C-279/13, EU:C:2015:199, σκέψεις 24 και 25), χωρίς να έχει σημασία εάν τα πρόσωπα που αποτελούν το κοινό αυτό κάνουν χρήση ή όχι της δυνατότητας αυτής (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

64 Όσον αφορά, ειδικότερα, τη θέση προστατευόμενου έργου ή αντικειμένου στη διάθεση του κοινού κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος, από την αιτιολογική έκθεση της προτάσεως οδηγίας προκύπτει ότι «η καθοριστική πράξη είναι αυτή που συνίσταται στη θέση του έργου στη διάθεση του κοινού και, επομένως, στην προσφορά του σε προσβάσιμο στο κοινό δικτυακό τόπο, πράξη που προηγείται του σταδίου της πραγματικής κατ' αίτησιν μεταδόσεως» και ότι «δεν έχει σημασία το αν ένα πρόσωπο πράγματι μεταφόρτωσε το έργο αυτό ή όχι».

65 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η Tom Kabinet θέτει τα εν λόγω έργα στη διάθεση οποιουδήποτε προσώπου εγγράφεται στον δικτυακό τόπο της λέσχης αναγνώσεως, καθόσον το πρόσωπο αυτό μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει το ίδιο, οπότε η παροχή μιας τέτοιας υπηρεσίας πρέπει να θεωρηθεί ως παρουσίαση έργου κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, χωρίς να απαιτείται το εκάστοτε πρόσωπο να χρησιμοποιεί τη δυνατότητα αυτή μεταφορτώνοντας όντως το ηλεκτρονικό βιβλίο από την ιστοσελίδα αυτή.

66 Δεύτερον, προκειμένου να εμπίπτουν στην έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» της διατάξεως αυτής, τα προστατευόμενα έργα πρέπει να παρουσιάζονται πράγματι σε κοινό (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και η παρουσίαση απευθύνεται σε ακαθόριστο αριθμό δυνητικών αποδεκτών (απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

67 Από δε την αιτιολογική έκθεση της προτάσεως οδηγίας προκύπτει επίσης, αφενός, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 44 της παρούσας αποφάσεως, ότι το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό είναι το κρίσιμο δικαίωμα και όταν περισσότερα, άσχετα μεταξύ τους πρόσωπα, μέλη του κοινού, δύνανται να έχουν ατομικά πρόσβαση, από διαφορετικούς τόπους και σε διαφορετικά χρονικά σημεία, σε έργο το οποίο είναι προσιτό στο κοινό σε ιστότοπο και, αφετέρου, ότι το κοινό αποτελείται από τα επιμέρους μέλη του.

68 Συναφώς, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διευκρινίσει, αφενός, ότι η έννοια του «κοινού» προϋποθέτει ένα ελάχιστο όριο, πράγμα που αποκλείει από την έννοια αυτή έναν πολύ μικρό αριθμό προσώπων και, αφετέρου, ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα σωρευτικά αποτελέσματα που προκύπτουν από τη διάθεση ενός προστατευόμενου έργου, μέσω μεταφορτώσεως, στους δυνητικούς

αποδέκτες. Συνεπώς, πρέπει να συνεκτιμάται, μεταξύ άλλων, ο αριθμός των προσώπων που μπορούν να έχουν ταυτόχρονα πρόσβαση στο ίδιο έργο, αλλά και ο αριθμός των προσώπων που μπορούν να έχουν διαδοχικά πρόσβαση σε αυτό (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

69 Εν προκειμένω δε, λαμβανομένης υπόψη της περιστάσεως, η οποία τονίστηκε στη σκέψη 66 της παρούσας αποφάσεως, ότι οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί να γίνει μέλος της λέσχης αναγνώσεως, και ότι δεν υφίσταται κάποιο τεχνικό μέτρο, στο πλαίσιο της πλατφόρμας της λέσχης αυτής, δυνάμενο να διασφαλίσει ότι ένα μόνον αντίγραφο του έργου μπορεί να μεταφορτωθεί κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποίας ο χρήστης ενός έργου έχει πράγματι πρόσβαση σε αυτό και ότι, άμα τη λήξει της περιόδου αυτής, το αντίγραφο που έχει μεταφορτωθεί από τον εν λόγω χρήστη δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί από αυτόν (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Vereniging Openbare Bibliotheken, C-174/15, EU:C:2016:856), πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο αριθμός των προσώπων που μπορούν να έχουν, ταυτόχρονα ή διαδοχικά, πρόσβαση στο ίδιο έργο, μέσω της πλατφόρμας αυτής, είναι σημαντικός. Ως εκ τούτου, υπό την επιφύλαξη της εξακριβώσεως από το αιτούν δικαστήριο του συνόλου των κρίσιμων στοιχείων, το επίμαχο έργο πρέπει να θεωρηθεί ότι παρουσιάζεται σε κοινό, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

70 Τέλος, το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι, για να συντρέχει παρουσίαση στο κοινό, πρέπει ένα προστατευόμενο έργο να παρουσιάζεται με ειδικό τεχνικό τρόπο, διαφορετικό από όσους έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι πρότινος ή, άλλως, σε νέο κοινό, ήτοι κοινό το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας όταν επέτρεψαν την αρχική παρουσίαση του έργου τους στο κοινό (απόφαση της 14ης Ιουνίου 2017, Stichting Brein, C-610/15, EU:C:2017:456, σκέψη 28 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

71 Εν προκειμένω, εφόσον η διάθεση ενός ηλεκτρονικού βιβλίου συνοδεύεται εν γένει, όπως επισήμαναν η NUV και η GAU, από άδεια χρήσεως βάσει της οποίας επιτρέπεται μόνον η ανάγνωσή του από τον χρήστη που έχει μεταφορτώσει το οικείο ηλεκτρονικό βιβλίο, με τον δικό του τεχνικό εξοπλισμό, πρέπει να θεωρηθεί ότι μια παρουσίαση όπως αυτή της Tom Kabinet πραγματοποιείται σε κοινό το οποίο δεν είχε ήδη ληφθεί υπόψη από τους κατόχους του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και, ως εκ τούτου, σε ένα νέο κοινό, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως.

72 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η παροχή στο κοινό μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ενός ηλεκτρονικού βιβλίου καλύπτεται από την έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» και, ειδικότερα, από το δικαίωμα των δημιουργών «να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29.

Επί του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου ερωτήματος

73 Κατόπιν της απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στα λοιπά προδικαστικά ερωτήματα.

Επί των δικαστικών εξόδων

74 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Η παροχή στο κοινό μέσω μεταφορτώσεως, για μόνιμη χρήση, ενός ηλεκτρονικού βιβλίου καλύπτεται από την έννοια της «παρουσίασης στο κοινό» και, ειδικότερα, από το δικαίωμα των δημιουργών «να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος», όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.

(υπογραφές)